

Slutrapport

Förutsättningar för en framtida gymnasieskola i Lomma kommun

Innehållsförteckning

1. Uppdrag	3
2. Metod	3
3. Lärdomar från andra kommuner	4
3.1 Intervju med utbildningsdirektör, Lunds kommun.....	4
3.2 Intervju med utbildningsdirektör, Malmö stad	5
3.3 Intervju med utbildningschef, Svedala kommun.....	6
3.4 Intervju med rektor för Sundsgymnasiet, Vellinge kommun	7
4. Efterfrågan på gymnasieplats	8
4.1 Efterfrågan på program	8
4.2 Behov av gymnasieplats	8
4.3 Intervjuer med Studie- och yrkesvägledare samt elever i Lomma kommun	9
5. Program och storlek	10
5.1 Program	10
5.2 Skolans storlek.....	11
6. Lokalisering	11
6.1 Gymnasieskola i Alnarp	11
6.2 Gymnasieskola samlokaliserad med nytt kommunhus i Lomma centrum.....	11
7. Ekonomi	12
7.1 Ekonomisk bedömning	12
8. Utredning och kartläggning	13
8.1 Statlig utredning SOU 2020:33 - Gemensamt ansvar – En modell för planering och dimensionering av gymnasial utbildning.	13
8.2 Kartläggning av utbildningsutbud i Skåne	14
9. Samverkansavtal	14
10. Risk- och konsekvensbedömning	15
11. Beslutsprocess	17
12. Sammanfattning	17
13. Slutsatser	20

1. Uppdrag

Barn- och utbildningsnämnden har, vid sammanträdet 2019-06-11 (§ 56/19), behandlat förslag till utredningsuppdrag - Förutsättningar för en framtida gymnasieskola i Lomma kommun. Nämnden fastställde direktiv för utredningen och gav förvaltningen i uppdrag att utreda förutsättningarna för en eventuell framtida gymnasieskola i Lomma kommun. Barn- och utbildningsnämnden har, vid sammanträdet 2020-06-16 (BUN § 53/20), tagit del av rapporten förutsättningar för en framtida gymnasieskola i Lomma kommun. Nämnden beslutade att ge förvaltningen i uppdrag att återkomma med slutrapport vid nämndens sammanträde 2020-12-08.

De utredningsdirektiv som barn- och utbildningsnämnden fastställde är formulerade som frågor som utredningen ska besvara. Aktuella frågeställningar ska inte uppfattas begränsande, vilket innebär att utredningen även kan omfatta andra frågeställningar som är relevanta i ärendet.

Nämnden har lyft fram följande frågeställningar:

- Vilka övergripande lärdomar har omkringliggande kommuner dragit av att starta en kommunal gymnasieskola?
- Vilka övergripande lärdomar har omkringliggande kommuner dragit av etableringar av fristående gymnasieskolor?
- Hur ser efterfrågan på en gymnasieplats i Lomma kommun ut bland kommunens högstadiееlever?
- Vilken profil/inriktning skulle vara lämplig?
- Vilken storlek (antal elever) rekommenderas för att nå en god kvalitet och ekonomi?
- Var bör skolan placeras med hänsyn tagen till attraktionskraft och genomförbarhet?
- Vilka ekonomiska risker bedöms föreligga?

Utredningen ska ej ta ställning i huvudmannafrågan utan snarare vara öppen för olika alternativ. Förvaltningen redovisar nedan utredning avseende förutsättningar för en framtida gymnasieskola i Lomma kommun, med utgångspunkt i de frågeställningar nämnden angivit som utredningsdirektiv.

I aktuell slutrapport ska utgångspunkt tas i statlig utredning avseende gymnasieskolans utformning (SOU 2018:01) samt den kartläggning av möjlighet till förstärkt samarbete mellan de skånska kommunerna vad gäller det samlade programutbudet i gymnasieskolan.

I slutrapporten ska även riskbedömning göras. I riskbedömningen ska möjliga oönskade effekter redovisas, deras sannolikhet och konsekvenser samt möjligheten att hantera dessa. Nämnden önskar dessutom en redovisning av processen för att bygga en gymnasieskola i Lomma som identifierar nödvändiga beslut samt i vilken ordning och beslutsinstans de ska fattas.

2. Metod

Utredningen har genomförts av en grupp på Förvaltningen för utbildning, kost, kultur och fritid (UKF-förvaltningen). I utredningsgruppen har följande funktioner medverkat: förvaltningschef tillika skolchef, utredningschef/stf förvaltningschef, verksamhetschef grundskola samt verksamhetschef Lärcentrum.

I arbetet med att besvara barn- och utbildningsnämndens frågor har utredningsgruppen samarbetat med samhällsbyggnadsförvaltningen (planavdelningen och fastighetsavdelningen), för inhämtande av uppgifter om marktillgång, planeringsförutsättningar och kostnader för uppförande av eventuell gymnasieskola i Lomma kommun.

Elever i Lomma kommun i årskurserna 6 och 8 samt kommunens studie- och yrkesvägledare (SYV) har intervjuats för att få en bild av deras tankar och åsikter kring etablering av gymnasieskola i kommunen.

När det gäller etablering av kommunal gymnasieskola och erfarenheter av etableringar av fristående gymnasieskolor har tre ansvariga förvaltningschefer (kallas utbildningsdirektörer/utbildningschef) intervjuats i Lund, Malmö samt Svedala. Intervju har även gjorts med rektorn för Sundsgymnasiet i Vellinge. Genom dessa intervjuer har förvaltningen tagit del av deras erfarenheter med syftet att svara på de två första frågeställningarna som utredningen har fått. Eftersom Burlöv, Kävlinge och Staffanstorp inte har egna gymnasieskolor så har inga intervjuer med företrädare för dessa kommuner genomförts.

I arbetet har även diskussioner förts med Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) Alnarp och Hvilan utbildning AB (fristående huvudman) i syfte att få kunskap om pågående utveckling och samarbeten i Alnarpsområdet och undersöka möjlig profilriktning för aktuell gymnasieskola.

Utredningen beskriver också kommunens uppdrag enligt skollagen avseende gymnasieskolan. Samverkansavtalet i regionen redovisas också, vilket är relevant information som underlag för beslutet att etablera en gymnasieskola i Lomma kommun.

Redovisning görs även av oönskade effekter, deras sannolikhet och konsekvenser samt möjligheten att hantera dessa. Nödvändiga beslut i processen för att bygga en gymnasieskola i Lomma redovisas samt i vilken ordning de kommer och var de ska fattas.

3. Lärdomar från andra kommuner

3.1 Intervju med utbildningsdirektör, Lunds kommun

Det finns fyra stora gymnasieproducerande kommuner i Skåne: Lund, Malmö, Helsingborg och Kristianstad. Elever som genomför sin utbildning på dessa gymnasieskolor kommer från den egna kommunen och från närliggande kommuner som inte har egna gymnasieskolor. Det finns en stor grupp elever från Malmö som studerar i Lund säger utbildningsdirektören.

Lund har f.n. 7500 studerande i de egna gymnasieskolorna och ca 1500 i fristående gymnasieskolor, antalet elever förväntas öka till 10 000 elever år 2028. Lunds femte gymnasieskola, Hedda Andersson gymnasiet, är under uppbyggnad och ska fullt utbyggd rymma 1 600 elever någonstans kring 2025 - 26. Den ekonomiska kalkylen bygger på 30 till 32 elever per klass. Elevvolymen var ett bärande skäl till beslutet i Lund om att starta Hedda Andersson gymnasiet.

De program som erbjuds på Hedda Andersson gymnasiet är ekonomi-, samhällsvetenskaps-, teknik-, samt naturvetenskapsprogrammet. Efterfrågan på utbildningsplatser på Hedda Andersson gymnasiet har hittills varit som förväntat. Ingen enskild kommun i Sverige erbjuder samtliga program och inriktningar (18 program och 60 inriktningar i dagsläget) säger utbildningsdirektören.

Det krävs mellan 1000 - 1200 elever på en gymnasieskola för att få ekonomin i balans menar utbildningsdirektören. Vi har kommit fram till det genom att räkna in samtliga stödfunktioner som behövs, elevhälsa, skolledning, vaktmästare med mera. Uppbyggnadsskedet är mycket dyrt eftersom lokalerna då inte är fullt utbyggda. En gymnasieskola är uppbyggd på tre årskurser vilket gör att det tar minst tre år att bygga upp en ny skola, i realiteten förmodligen betydligt fler år ca 5 - 6 år säger utbildningsdirektören.

Avseende hur man ska tänka vid placeringen av en ny gymnasieskola svarar utbildningsdirektören, läget, läget, läget. Dessutom anser han att det är viktigt att ha en profil eller verksamhetsidé som lockar både lärare och elever. Eftersom gymnasieeleverna i Skåne har valfrihet att välja både skola och program, fritt sök, är det viktigt att profilen ger svar på den fråga som alla elever ställer när de gör sitt val, vad kan den här skolan ge mig (känslan är mycket viktig). Profilen för Hedda Andersson gymnasiet är kunskap, socialt samspel, hållbart lärande samt personlig utveckling. Profilen konkretiseras sedan ytterligare i verksamheten genom dialog mellan skolledning, personal och elever.

De fristående skolorna i Lunds kommun har inte haft någon större påverkan på Lunds egna gymnasieskolor. De flesta elever som studerar på de fristående skolorna kommer från andra kommuner än Lund, endast 25 % är folkbokförda i Lunds kommun.

Om fler kommuner startar egna gymnasieskolor är det bra för att täcka den ökade efterfrågan anser utbildningsdirektören. Hur fristående huvudmän kommer att agera under de närmaste åren finns det ingen kunskap om och signaler finns om att kommuner med relativt små gymnasieskolor lägger ner verksamheten vilket gör det än mer bekymmersamt med platstillgången.

Gymnasieskolorna i Lund är starka varumärken och har hög efterfrågan. Om Lomma kommun ska bedriva egen gymnasieskola så bör den ses som ett komplement till Lund och Malmös utbud på gymnasie marknaden i Skåne sydväst regionen avslutar utbildningsdirektören.

Intervjun med utbildningsdirektören kompletterades på hans uppmaning med en intervju med en före detta rektor som arbetat med beräkningar av kostnaderna för en gymnasieskola med fokus på kostnaderna vid uppbyggnaden av skolan. Det behövs 750 - 800 elever i gymnasieskolan för att få ekonomin i balans enligt före detta rektorn. Overhead-kostnaden i en gymnasieskola är både mer komplex och högre än i en grundskola. Uppstarten och uppbyggnaden av en ny gymnasieskola är mycket resurskrävande, och kräver högre personaltäthet för, marknadsföring och rekrytering, undervisning, administration och elevhälsa.

Samutnyttja lokaler med andra verksamheter är en stor fördel ekonomiskt, exempelvis använda kommunbibliotek som skolbibliotek vilket ger fördelar eftersom kostnaderna för personal och inköp kan effektiviseras.

Viktigast att tänka på vid planering av ny gymnasieskola enligt före detta rektorn är:

- Planering och framförhållning
- Ta ställning till vilka inriktningar och kurser som ska erbjudas
- Marknadsför tidigt
- Skolan bör ha en inriktning/profil/bärande idé/nisch

3.2 Intervju med utbildningsdirektör, Malmö stad

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i Malmö stad pekar ut stora behov av fler utbildningsplatser i gymnasieskolan i sin lokalbehovsplan. Behov finns av tre nya gymnasieskolor samtidigt som man också har behov av att flytta runt elever mellan de befintliga gymnasieskolorna säger utbildningsdirektören i intervjun. Och det är bråttom. Den gymnasieskola som Malmö stad enligt utbildningsdirektören först vill få på plats är under upphandling, start helst 2023 och med kapacitet 600 – 800 elever. Den andra gymnasieskolan är under planering på Universitetsholmen, det finns en skola där idag som ska rivas och sedan ska det byggas nytt med en kapacitet på 1200 elever, start 2024. Programmen på Universitetsholmen kommer att vara de studieförberedande och några av de yrkesförberedande som har samma lokalbehov som de studieförberedande.

Till sist, säger utbildningsdirektören, planerar man att bygga om nuvarande lokaler för undervisning i Svenska för invandrare (SFI) på Södervärn till en gymnasieskola eftersom efterfrågan på SFI-platser sjunker. Den nya gymnasieskolan på Södervärn beräknas ta emot 1000 elever med start 2026.

Tilläggs ska att samtliga av dessa objekt slutgiltigt ska godkännas av Kommunfullmäktige (KF) i Malmö stad. Gymnasieskolan på Universitetsholmen ska godkännas i KF i början av 2021. Om samtliga av dessa gymnasieskolor beslutas och genomförs betyder det att Malmö stad inom 6 - 8 år kommer att ha ytterligare ca 3000 utbildningsplatser att erbjuda.

Utbildningsdirektören säger att hans erfarenheter av att starta kommunala gymnasieskolor, han har gjort det i flera andra kommuner, är att det är viktigt att börja i tid och att starta brett. Målbilden måste vara klar från början, resurser avsätts och tydliga direktiv ges. Men det ska inte ta mer tid än 3 år från beslut

till driftstart. Risken finns alltid att pedagogiken kommer i skymundan för de personella resurser som arbetar med själva byggnaden och dess konstruktion. En annan viktig del att tänka på vid nybyggnation är skolans logistik och schemaläggning. Utbildningsdirektören varnar för kreativa arkitekter. Skolan måste bygga på tradition med inbyggd flexibilitet eftersom behoven kommer att variera över tid.

Gymnasieskolan ska inte vara mindre än 600 elever för att bli kostnadseffektiv, mindre går inte säger utbildningsdirektören. Programstrukturen påverkar behoven av lokalyta, studieförberedande program kräver inga specialsalar och därmed mindre yta. Det finns två variabler att tänka på vid byggandet av en ny gymnasieskola, lokalkostnaderna och lärartjänsterna. Lokalerna måste vara kostnadseffektiva och lärartjänsterna attraktiva. Det är svårt att rekrytera behöriga och duktiga lärare till gymnasieskolan.

Vi har en bra relation med de fristående huvudmännen för gymnasieskolan i Malmö stad, vi träffas 2 - 3 ggr per år för erfarenhetsutbyte säger direktören. Men vad de kommer att bidra med i forma av ökat antal platser för att möta den kommande efterfrågeökningen är oklart säger utbildningsdirektören. I deras tillstånd finns inte specificerat antal platser endast tillstånd att bedriva olika program på gymnasieskolan. Det är svårt för fristående gymnasieskolor att hitta långsiktiga lokallösningar och många sitter idag med korta hyreskontrakt. Trots detta så arbetar de fristående skolorna mycket med lokalkostnaderna, har riktvärden för kvm och prövar även skiftgång för eleverna säger utbildningsdirektören.

3.3 Intervju med utbildningschef, Svedala kommun

Svedala kommun har en gymnasieskola, Nils Fredriksson Utbildning (NFU). I samma lokaler finns kommunens vuxenutbildning. Gymnasieskolan har i nuläget cirka 230 elever och vuxenutbildningen cirka 300 studerande, varav 120 studerar heltid på plats. Att ha både gymnasieskolan och vuxenutbildningen tillsammans under samma tak ger både ekonomiska, administrativa och pedagogiska fördelar, genom samutnyttjande av lokaler som bibliotek, café och matsal. Inom kort kommer gymnasieskolan att byggas ut, vilket ger ytterligare 100 platser. Efter utbyggnad kan skolan ta emot 360 gymnasieelever och 120 vuxenstuderande på heltid. Skolan kan även ta emot distansstuderande och handledning. Av gymnasieskolans totala antal elever kommer 50% från andra kommuner, framförallt Malmö och Skurup.

Programutbudet som erbjuds på NFU är samhällsvetenskaps-, naturvetenskap-, teknik-, samt barn- och fritidsprogrammet. Klasstorleken ligger mellan 16 och 24, vilket ger möjligheter att samläsa kurser och att laborera i helklass. Skolan har även kommunens introduktionsprogram med ca 25 elever.

Enligt utbildningschefen i Svedala kommun är 750 - 800 elever en tillräckligt stor volym för att få ekonomin att gå ihop. Man måste alltid anpassa skolans kostnader efter antal elever, oavsett hur stor volymen är anser han.

Utbildningschefen pekar på följande framgångsfaktorer:

- Ingen egen idrottsanläggning, kräver samnyttjande (kostnadseffektivt, men styr schema).
- Gemensam/samordnad studie- och yrkesvägledning, kommunalt aktivitetsansvar (KAA) och samarbete med arbetsmarknadsenhet/Arbetsförmedlingen.
- Skapande av mervärde för eleverna: Närhet, lilla skolan, trygg miljö, elevinflytande, internationell utblick, ändamålsenlig teknisk standard, bra mat/café och elevaktiviteter.
- Svedala har idag lägre kostnad per elev än jämförande utbildning i Malmö och Lund.
- Organisationen kräver aktivt ledarskap, fullt nyttjande av personal, god rekrytering av personal, vid behov vilja och acceptans för snabb anpassning.
- Lärare som undervisar i vuxenutbildningen har semestertjänster.

Utbildningschefen anser att det är viktigt för Lomma att ta ställning till:

- Vem ska skolan vända sig till? Oavsett samverkansavtal kommer sannolikt många av de högrepresterande eleverna i Lomma fortsättningsvis ha möjlighet att välja och bli antagna till Lunds gymnasieskolor. Det innebär att ni måste vara medvetna om att ni troligen får elever med lägre meritvärden som söker till gymnasieskolan i Lomma.
- Vilka kommuner ska ni marknadsföra skolan i?
- Lokalisering så att elever från andra kommuner har lätt att ta sig till skolan?
- Samutnyttjande av lokaler, administration, bibliotek, matsal och andra gemensamhetsytor för att få en ekonomi i balans.
- Tydliggörande av vad som erbjuds – programutbud, inriktningar och individuella val inom programmen och vad som inte erbjuds.

3.4 Intervju med rektor för Sundsgymnasiet, Vellinge kommun

Vellinge kommuns gymnasieskola, Sundsgymnasiet, har 800 elever, elever både från Vellinge kommun och från Malmö stad. Sundsgymnasiets profil är entreprenöriellt lärande. Skolan har därför många kontaktytor till kommunens företag och näringsliv.

Programutbudet som erbjuds är de högskoleförberedande programmen:

- Samhällsvetenskapligt program med tre inriktningar – media, beteende, samhälle-samhälle
- Naturvetenskapligt program
- Teknikprogrammet med två inriktningar – media/kommunikation, samhällsbyggande med fokus på arkitektur och design
- Ekonomiprogrammet med två inriktningar, juridik och ekonomi. Profilklass entreprenöriellt lärande.
- Idrottsprogrammet med individuella idrotter och nationell idrottsutbildning (NIU), golf, ridsport och segling.

Klasstorleken ligger på 26 elever, vilket enligt rektorn är en pedagogisk fördel eftersom det behövs mindre specialpedagogiskt individuellt stöd med mindre antal elever per klass, lärarna klarar att göra de anpassningar som krävs. Det ger också en konkurrensfördel mot andra kommuner där gymnasieskolorna ofta har klasstorlekar på 30 - 32 elever. Klasstorleken visar också på att Vellinge är en attraktiv arbetsgivare, som ger lärarna förutsättningar att möta samtliga elever i klassen och därmed möjliggöra goda resultat. Ytterligare en viktig faktor är skolans sociala klimat, välmående elever är en förutsättning för höga resultat enligt rektorn.

Rektorn anser att det är viktigt för Lomma att ta ställning till:

- Hitta en nisch som ingen har – Lomma ligger havsnära – Marinbiologi skulle kunna vara Lomma kommuns profil inom naturvetenskapsprogrammet. Profileras genom fördjupningskurser.
- Redan från början planera för de olika programmens samverkan med det lokala näringslivet, högskola och universitet, viktigt för att kunna konkurrera med Lund.
- Hitta fördjupningskurser som gör skillnad på riktigt och som är unika.
- Lokalisering av skolan – centralt.
- Skolan måste ha en identitet före starten, ha något att presentera och visa tidigt inför gymnasievalet.
- Planera i god tid – framförhållning.
- Attraktiv arbetsgivare oerhört viktigt för att kunna rekrytera de bästa lärarna.
- Rekrytering av förstelärare (eventuellt någon lektor) för att få struktur i ämnesgrupper och arbetslag, samt för att få en hög kvalitet i undervisningen.
- All planering ska utgå från elevernas behov och förutsättningar.

4. Efterfrågan på gymnasieplats

4.1 Efterfrågan på program

Förvaltningen har granskat data när det gäller andelen elever som valt högskoleförberedande, respektive yrkesförberedande program i gymnasieskolan. Granskningen visar att Lomma kommun har en högre andel elever som väljer högskoleförberedande program än som väljer yrkesförberedande program, i förhållande till aktuella grannkommuner och riket som helhet.

Begreppet grannkommuner avser Burlöv, Kävlinge, Lund, Malmö, Staffanstorps och Svedala. Skälet till att särskilt granska dessa kommuner är att förvaltningen bedömer att en ny gymnasieskola kommer att attrahera elever från både Lomma kommun och dessa närliggande kommuner.

Fördelning i procent	Lomma kommun	Grannkommuner	Riket
Högskoleförberedande program	81	65	59
Yrkesförberedande program	14	26	29
Introduktionsprogram	5	9	12

Tabell: Elevens val av program i gymnasieskolan, Lomma kommun, Lommas grannkommuner och riket som helhet (2019).

4.2 Behov av gymnasieplats

Antalet ungdomar/år	2020	2024	2027	2030	2035
Grannkommunerna inkl. Lomma	19 174	22 274	23 910	24 455	23 474
varav Lomma kommun	1 086	1 279	1 349	1 394	1 245

Tabell: Prognostiserat antal ungdomar i grannkommunerna 16 - 18 år Lomma åren 2020, 2024, 2027, 2030 och 2035 (Källa: SCB).

Förvaltningen kan konstatera att antalet personer i åldersgruppen 16 – 18 år i Lomma och i grannkommunerna ökar under perioden 2020 – 2030 med cirka 5 300 personer, varav 300 i Lomma kommun. Efter 2030 sjunker andelen ungdomar i kategorin 16-18 år.

Maximal platskapacitet	2020	2024	2027	2030	2035
Lunds kommun	10 104	10 884	10 884	10 884	10 884
Malmö stad	13 020	14 420	16 720	16 720	16 720
Svedala kommun	230	360	360	360	360
Totalt	23 354	25 664	27 964	27 964	27 964

Antalet ungdomar/År	2020	2024	2027	2030	2035
Befolkningsprognos	19 174	22 274	23 910	24 455	23 474
Prognostiserat antal elever	22 615	26 271	28 201	28 844	27 687
Totalt antal platser	23 354	25 664	27 964	27 964	27 964
Behov av gymnasieplatser	739	-607	-237	-880	277

Tabell: Maximalt antal gymnasieplatser som kan erbjudas i kommunal och fristående gymnasieskola i Lund, Malmö och Svedala samt behov av gymnasieplatser 2024, 2027, 2030, 2035 (Källa: Kommunerna Lund, Malmö och Svedala).

Förvaltningen har ställt behovet av utbildningsplatser i grannkommunerna i förhållande till antalet utbildningsplatser som bedöms komma att finnas i de tre kommunerna ovan. Förvaltningen har i denna bedömning utgått ifrån det maximala antalet gymnasieplatser som kan erbjudas i kommunala och fristående gymnasieskolor i Lund, Malmö och Svedala åren 2020, 2024, 2027, 2030 och 2035. Skillnad i antalet prognostiserade elever och befolkningsprognosen beror på att det i alla tre kommunernas gymnasieskolor går elever från hela samverkansområdet.

Förvaltningens analys visar att det finns behov av ett ökat antal platser i gymnasieskolan fram till år 2030 sedan planar behovet ut. Det kan förefalla som att behovet av platser inte är så omfattande, men då bör framhållas att de drygt 3000 platser som gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i Malmö stad beskriver behov av i sin lokalbehovsplan ännu inte är beslutade av Kommunfullmäktige. Dessa platser är medräknade i tabellen maximal platskapacitet. Dessutom räknar prognosen med att eleverna går gymnasieskolan tre år, trots att vi idag vet att många elever behöver 4 år för att genomföra utbildningen. Dessutom har vi begränsade data om hur de fristående gymnasieskolorna kommer att agera under de närmaste åren. Kommer de att ta emot fler studerande eller kommer de att ta emot färre på grund av de lokalproblem som många av dem har och som beskrivits i stycket om lärdomar från kommunerna. Slutligen går en stor andel av elever utanför grannkommunerna, som en konsekvens av samverkansavtalet, på gymnasieskolor i Malmö, Lund och Svedala.

Siffran i tabellen visar ett underskott på ca 900 gymnasieplatser år 2030 och är således med all sannolikhet betydligt högre i praktiken. En samlad bedömning är att en eventuell gymnasieskola kan komma att avlasta efterfrågan i samverkansområdet som helhet, i huvudsak Lomma kommuns grannkommuner. Det finns även ett stort behov i samverkansområdet av gymnasieplatser för elever med neuropsykiatrisk funktionsvariation (NPF).

4.3 Intervjuer med Studie- och yrkesvägledare samt elever i Lomma kommun

För att fördjupa bilden av behov och önskemål avseende gymnasieutbildning i Lomma kommun har kommunens studie- och yrkesvägledare (SYV) samt elever i årskurserna 6 och 8 intervjuas. Nedan redovisas deras svar gällande framtida gymnasieutbildning.

Studie- och yrkesvägledare (SYV)

Kommunens fyra studie- och yrkesvägledare på grundskolan har intervjuats. Nedan redovisas de tre frågeställningar som de har diskuterat samt den samlade bedömning som de gjort.

Vad tror ni om möjligheten att etablera gymnasieskola i Lomma kommun?

- Med "rätt" program och inriktningar är möjligheterna goda.
- Det är viktigt att tidigt i processen bygga upp intresset hos potentiella elever och marknadsföra en gymnasieskola.

Vad bedömer ni att eleverna skulle tycka om att gå i gymnasieskola i Lomma kommun?

- De skulle tycka det är positivt att gymnasieskolan finns i deras hemkommun.
- En skola i Lomma ger inte den storstadskänsla och ett nytt sammanhang som flera elever efterfrågar.
- Många elever tycker att busskortet de får är viktigt. Detta får de inte om de går i skola i Lomma.

Vad tror ni att eleverna efterfrågar för att välja gymnasieskola i Lomma kommun?

- Det skulle krävas en "traditionell" skola, program som är attraktiva.
- En skola man känner igen sig i och känner sig trygg.
- Bra lärare som fångar elevernas intresse.
- En placering i Lomma tätort skulle kunna locka med närhet och goda kommunikationer.
- En utbildning som kopplas till elevernas idrottsintresse.

SYV ser generellt att gymnasieutbildning i Lunds kommun i dag är mest attraktivt för ungdomar i Lomma kommun. Skolorna Polhemskolan och Katedralskolan väljs i första hand. Generellt bedöms inte bara valet av program utan även val av skola vara viktigt. I ett längre perspektiv, när en ny gymnasieskola i Lomma kommun har etablerats, bedömer SYV att Lommas elever i ökad omfattning väljer att genomföra sin utbildning i gymnasieskolan i den egna hemkommunen.

Elever i årskurserna 6 och 8

Kommunens studie- och yrkesvägledare har intervjuat elever i grundskolan. De elever som intervjuats gick i årskurserna 6 respektive 8 i någon av följande skolor; Bjärehovsskolan, Karstorpskolan Södra, Pilängskolan och Rutsborgskolan. Intervjuerna har genomförts i fokusgrupper bestående av fem elever i vardera gruppen i varje årskurs på respektive skola. Detta innebär att totalt 40 elever har intervjuats.

Eleverna har svarat på följande tre frågor enligt:

- Har du börjat tänka på valet till gymnasieskola?
- Om du tänker på ditt gymnasieval, vad är då viktigast för dig när du väljer gymnasieskolan; skola, staden, kompisar, intressen eller program?
- Om Lomma kommun skulle ha en egen gymnasieskola, vad skulle få dig att välja den?

Valet till gymnasiet

När det gäller om eleverna har börjat tänka på valet till gymnasieskola, svarar eleverna i årskurs 8 i högre grad att de har det än eleverna i årskurs 6. Det är dock ändå så att några av eleverna i årskurs 6 redan funderar över gymnasievalet.

Viktigt vid val av gymnasieskola

Både eleverna i årskurs 6 och 8 ser att det är viktigt att få gå i skolan med kompisar. Båda grupperna lyfter även fram betydelsen av bra och engagerade lärare liksom att skolan har ett bra rykte samt att skolan ska var lätt att ta sig till. Elever i årskurs 6 lyfter fram att skolan ska vara trygg och eleverna i årskurs 8 pekar på att gymnasieskolan ska ha de "traditionella" programmen.

För att välja gymnasieskolan i Lomma kommun

Skolans storlek lyfts fram av eleverna i både årskurs 6 och 8. Några elever i årskurs 6 anser att skolan inte får vara för stor och anger volymen till 700 – 800 elever, medan några elever i årskurs 8 anser att skolan måste ha mer än 500 elever. Eleverna säger att skolan ska erbjuda sådana program som eleverna vill välja, att den ska vara "traditionell" och ge många möjligheter. När det gäller utbildningens innehåll önskar en del av eleverna att skolan ska ha någon inriktning såsom matematik, media, musik eller idrott (NIU). Elever i båda årskurserna pekar på att skolan ska vara lätt att ta sig till och ligga centralt. Några elever i respektive årskurs säger att de gärna väljer gymnasieskola i annan kommun (Bilaga: Sammanställning av respektive skolans svar).

5. Program och storlek

5.1 Program

Förvaltningen bedömer att en ny gymnasieskola i Lomma kommun bör erbjuda högskoleförberedande program i enlighet med huvudinriktning i den efterfrågan på plats som redovisats ovan. Förvaltningen ser därför att gymnasieskolan bör organiseras i totalt fyra utbildningsprogram (naturvetenskaps-, ekonomi-, samhälls- och teknikprogrammet). Fördelningen av antalet klasser föreslås organiseras enligt nedan.

Högskoleförberedande program	Fördelning per årskurs	Totalt klasser
Naturvetenskapsprogrammet	3	9
Ekonomiprogrammet	2	6
Samhällsvetenskapsprogrammet	3	9
Teknikprogrammet	2	6
Naturvetenskap – 4-årig NPF-inriktning	1	4
Totalt	11	34

Tabell: Fördelning av klasser per årskurs mellan aktuella gymnasieprogram samt antalet klasser totalt.

5.2 Skolans storlek

Förvaltningen har i sin analys av lämplig storlek på ny gymnasieskola, utgått ifrån fördelningen av 11 klasser enligt ovan. När organisationen med de treåriga programmen är totalt utbyggd kommer det att finnas 34 klasser. I förvaltningens bedömning finns cirka 26 elever i varje klass. I den fyraåriga NPF-utbildningen planeras cirka 12 elever erbjudas utbildning per årskurs. Detta innebär att skolan kommer att ha omkring 830 utbildningsplatser, när organisationen är fullt utbyggd.

6. Lokalisering

Samhällsbyggnadsförvaltningen har undersökt kommunens förutsättningar för lokalisering av en skolbyggnad för cirka 830 elever och ser två alternativa möjligheter:

- Gymnasieskola i Alnarp.
- Gymnasieskola samlokaliseras med lokaler i nytt kommunhus i Lomma centrum.

6.1 Gymnasieskola i Alnarp

Arbete med att vidareutveckla Alnarp pågår. Som del i att utveckla området önskar kommunen en utveckling av gröna näringar och bostäder. Stor hänsyn ska tas till de natur- och kulturvärden som finns inom området och mervärden ska skapas utifrån framförallt den befintliga gröna strukturen.

Universitetsområdet Alnarp ska utvecklas mot en levande stadsdel där studenter, lektorer, forskare och övrig personal arbetar och studerar. I området finns tillgång till ett varierat utbud av service såsom kaféer, restauranger, närbutik, mötesplatser, kollektivtrafik, motions- och träningsmöjligheter.

Alnarp ses som en lämplig plats att förena universitetsområdet och samhälle för att möjliggöra utveckling av universitets tredje uppgift, nämligen att verka för att forskningsresultat vid universitetet kommer till nytta i samhället. (Högskolelagen 2009:45). Fokus i området ska vara verksamheter inom gröna näringar som har en anknytning till forskning.

I Lomma kommuns planarbete för Alnarp planeras att bygga cirka 500 bostäder, förskola samt kommersiell service. I Alnarp ska inriktningen på nya verksamheter vara företagande där gröna innovationer ska främjas. Företagande ska vidare ha en anknytning till forskning och utbytet mellan universitetet, skolor och samhället ska utvecklas. Första inflyttning av bostäder är planerad till 2028. SLU planerar också att bygga nya lokaler för sin verksamhet.

I Alnarp finns markytor som medger en byggnad för gymnasieskola i aktuell storlek. Alnarpområdet har hållplats för en av regiontrafikens busslinjer. Även tågstation kommer att färdigställas i området. Gång- och cykelväg kopplar också samman Lomma tätort med området.

En lokalisering i Alnarp förutsätter att tillgång till mark medges. Att bygga gymnasieskolan i området innebär en investeringskostnad på 350 mnkr och en årlig hyreskostnad på 20,2 mnkr. I Alnarp äger Lomma kommunmark. Detta innebär att kommunen har rådighet avseende genomförbarheten. (Bilaga: Förstudieoffert – Gymnasieskola i Alnarp)

6.2 Gymnasieskola samlokaliseras med nytt kommunhus i Lomma centrum

Arbete med utveckling i Lomma centrum pågår. Det arbetet riktar fokus mot att öka attraktionskraften genom bland annat förbättrad stadsmiljö, större mångfald i utbudet och ökat inslag av bostäder. Samspel ska finnas mellan kommersiella och allmänna verksamheter – till exempel bedöms biblioteket medverka till aktivitet och attraktivitet i stadslivet som kommer även handeln till del och vice versa. Målet är en sådan funktionsblandning att livaktigheten bidrar till säkerhet och trygghet i miljön och att tillgängligheten för alla säkras. Stationsområdet ska utvecklas till en attraktiv knutpunkt med mer än trafikfunktioner.

Kopplingarna mellan de tre starkaste polerna i centrumområdet – handelscentrum, Lomma hamn och stationsområdet – skall utvecklas som både attraktiva stråk och bra kommunikationsmöjligheter.

Som en del i utvecklingen av Lomma centrum planeras nytt kommunhus. Planen är att det nya kommunhuset placeras på samma plats som nuvarande. Aktuell markyta medger samlokalisering med gymnasieskolan i föreslagen storlek. Lokaliseringen i Lomma centrum innebär tillgång till hållplats för flera av regiontrafikens busslinjer. Tågstation tas i drift i december 2020. Gång- och cykelväg kopplar också samman Lomma tätort med kringliggande områden. Lokaliseringen bedöms även attraktiv då det finns närhet till service och caféer.

Kommunstyrelsen har, vid sammanträdet 2020-03-25 (KS § 32/20), beslutat uppdra åt samhällsbyggnadsförvaltningen att ta fram ett helhetsförslag för hela kommunhuskvarteret, innebärande ett nytt kommunhus som ägs av kommunen. Samhällsbyggnadsförvaltningen planerar i sin redovisning till kommunstyrelsen presentera två förslag för kommunhuskvarteret, ett förslag som omfattar både nytt kommunhus, bostäder och gymnasieskola samt ett förslag som enbart omfattar nytt kommunhus samt bostäder.

Att bygga gymnasieskolan samlokaliserad med nytt kommunhus i Lomma tätort innebär en investeringskostnad på 294 mnkr och en årlig hyreskostnad på 17 mnkr. I kommunhusområdet äger Lomma kommun all mark. Detta innebär att kommunen har rådighet avseende genomförbarheten. (Bilaga: Förstudieoffert – Gymnasieskola i Lomma centrum).

7. Ekonomi

7.1 Ekonomisk bedömning

Förvaltningen har gjort en ekonomisk bedömning av kostnaden för att bygga och driva en gymnasieskola i Lomma kommun. Kostnaden bygger på en fullt utbyggd gymnasieskola. Bedömningen bygger på att kostnaden per elev ska vara jämförbar med de kostnader som Lomma kommun har för en elev som genomför sin utbildning på gymnasieskolan under läsåret 2019/2020. För att bibehålla aktuell nivå krävs en skola med 830 elever, totalt 81 tjänster samt en årlig hyreskostnad på 17 mnkr (se nedan). Förvaltningens kalkyl är specificerad enligt nedan.

Tjänster	Antal
Lärare	60
Skolledare	3
Elevhälsa	8,5
Kök o adm.	9,5
Totalt	81

Tabell: Specifikation av antalet tjänster i gymnasieskola med 830 elever.

Förvaltningen har i sin kostnadskalkyl utgått ifrån att skolan erbjuder 4 högskoleförberedande program samt ett fyraårigt naturvetenskapligt program med NPF-inriktning. Sammantaget innebär detta 11 parallella klasser och totalt 34 klasser när organisationen är helt utbyggd. Kalkylen är beräknad med 26 elever per klass i de högskoleförberedands programmen och cirka 12 elever i NPF-programmet. Skolan kommer då att ha cirka 830 elever.

Samhällbyggnadsförvaltningen har gjort en kostnadsbedömning när det gäller nybyggnation av gymnasieskola i Alnarp och gymnasieskola som är samlokaliserad med kommunhus i Lomma tätort. Ytor samt investerings- och driftskostnader för de båda alternativen fördelas enligt nedan:

Alternativ	Yta (Kvm)	Investering (Mnkr)	Drift (Mnkr)
Alnarp	9 000	350	20,2
Samlokaliserad	7 200	294	17,0
Differens	1 800	56	3,2

Tabell: Bedömning av ytbehov, investerings- och driftskostnad i gymnasieskola för 830 elever.

Den beräkning som samhällsbyggnadsförvaltningen har gjort, när det gäller alternativet med samlokaliserad gymnasieskola i Lomma centrum, visar lägre investeringskostnad än alternativet med gymnasieskola i Alnarp. Orsaken till skillnaden är i huvudsak att alternativet med samlokalisering med nytt kommunhus medger samutnyttjande av lokaler såsom restaurang och lokaler för större och mindre sammankomster. Det finns även bibliotek och idrottshallar i tätorten som kan tillgodose de lokalbehov som gymnasieskolan kräver. Detta gör att dessa lokaler inte behöver byggas i samlokaliseringsalternativet. (Bilagor: Kostnadsberäkning för år 1 – 4 för placering i Alnarp respektive Lomma centrum).

Av bilagorna framgår att vid placering i Lomma centrum är verksamheten under år 1 – 2 inte självfinansierad av intäkterna som baseras på elevvolymen. År 1 behöver verksamheten ett anslag på cirka 20 000 tkr och år 2 cirka 8 000 tkr. Vid placering i Alnarp är verksamheten under år 1 – 3 inte självfinansierad av intäkterna som baseras på elevvolymen. År 1 behöver verksamheten ett anslag på cirka 23 000 tkr och år 2 cirka 11 000 tkr och år 3 cirka 3 000 tkr. Det beror främst på lokalkostnaderna som får full effekt från år 1 även om skolan inte initialt använder hela utrymmet. Det behövs även fler tjänster i uppbyggnadsfasen, som innefattar ledning, administration och del av lärartjänster.

Förvaltningen bedömer att det inte finns förutsättningar att i egen regi bedriva en gymnasiesärskola integrerad med gymnasieskolan. Elevprognosen pekar på 12 - 14 elever. Att bedriva en utbildning som svarar upp mot elevernas behov bedöms kosta 1,6 miljoner mer än att, som idag, köpa motsvarande utbildningsplatser. Hösten 2022 startar Lomma kommun en egen grundsärskola. Om efterfrågan på platser från närliggande kommuner till grundsärskolan blir omfattande är ett tänkbart scenario att de vill fortsätta sin utbildning i Lomma kommun. Förvaltningens elevprognos för en gymnasiesärskola integrerad med en gymnasieskola bygger endast på elever folkbokförda i Lomma kommun. Om elevprognosen blir högre behövs ett nytt ställningstagande om det går att även integrera en gymnasiesärskola i gymnasieskolan. Förstudieofferterna för lokaler behöver då räknas om eftersom de nuvarande inte har tagit hänsyn till de lokalbehov som gymnasiesärskolan har behov av.

8. Utredning och kartläggning

8.1 SOU 2020:33 - Gemensamt ansvar – En modell för planering och dimensionering av gymnasial utbildning.

Regeringen har tillsatt en utredning som har fått i uppdrag att föreslå hur utbildning inom gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning (Komvux) och särskild utbildning för vuxna (särsvux) bättre kan planeras och dimensioneras utifrån regionala och nationella kompetensbehov samt hur ansvarsfördelningen mellan stat, kommun och andra aktörer ska balanseras. Slutligen hur en finansieringsmodell som bidrar till ökad likvärdighet och minskad segregation ska se ut. Betänkandet remitterades den 23 juni 2020. Sista dag att svara på remissen var den 30 november 2020.

Utredningens förslag beskrivs i korthet nedan:

- Trygga kompetensförsörjningen och underlätta övergången från skola till arbetsliv – Programutbudet bör planeras utifrån både elevernas efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Därför föreslås att Skolverket tar fram ramar för programutbud. Ramarna ska ange antalet platser som ska erbjudas inom varje samverkansområde, både av de nationella programmen och av introduktionsprogrammen, programinriktat val och yrkesintroduktion.
- Effektivisera resursutnyttjandet – Det fria valet och konkurrensen om elever medför att samma program erbjuds på flera skolor i närområdet, vilket resulterar i små elevgrupper och ineffektivt användande av resurser. Det behövs en samverkan, samordning och planering mellan kommunerna för att resurserna ska kunna användas effektivt.
- Öka likvärdigheten och minska segregationen – Det bör skapas likvärdiga förutsättningar och villkor för både kommunala och fristående huvudmän genom samverkan och gemensam antagningsorganisation. Den interkommunala ersättningen behöver bestämmas på samma grunder, oavsett huvudman. Kommunerna inom samverkansområdet föreslås även komma överens om gemensamma prislistor. CSN föreslås att ha det samlade ansvaret för inackorderingsstöd.

De skånska kommunerna ställer sig bakom förslaget att dimensionering av gymnasieutbildning i ökad grad behöver samordnas mellan kommunerna. Däremot är skånska kommuner kritiska till att staten är bättre rustad att lösa dimensioneringsfrågan jämfört med kommunerna som har ansvaret idag. Skåne och västra Blekinge har sedan många år en långtgående samverkan inom gymnasieskolan. Elever inom samverkansområdet har möjlighet att söka fritt till samtliga gymnasiala utbildningar inom området, såväl kommunala som fristående. Inom samverkansområdet finns en gemensam webb där samtliga utbildningar och skolor presenteras och varje år ges det ut en katalog med samlad information. Inom samverkansområdet finns sex delregionala antagningskanslier och ett gemensamt antagningssystem som förvaltas av Skånes Kommuner (tidigare Kommunförbundet Skåne). Knutna till samverkansavtalet finns också olika arbetsgrupper för att hantera till exempel interkommunal ersättning, information och marknadsföring.

Förvaltningen har analyserat den statliga utredningen, Gemensamt ansvar – En modell för planering och dimensionering av gymnasial utbildning (SOU 2020:33), och bedömer att om utredningens förslag leder till lag och förordning kommer det att påverka eventuell etablering av gymnasieskola i Lomma kommun i följande avseenden:

- Om Skolverkets analys av programutbudet i Skåne visar andra behov än vad Lomma planerar för behöver programutbudet justeras.
- Nytt samverkansavtal behöver troligtvis upprättas.

8.2 Kartläggning av utbildningsutbud i Skåne

Skolcheferna inom samverkansområdet har beslutat om en kartläggning av antalet gymnasieplatser samt efterfrågan på gymnasieplatser i Skåne. Målsättningen är att med utgångspunkt i genomförd kartläggning samordna och effektivisera utbildningsutbudet i Skåne. Kartläggningen beräknades vara klar 2020, men processen blev pausad på grund av Covid samt personalförändringar. Kartläggningen är nu påbörjad, men ännu inte avslutad. Slutsatser vad gäller kartläggningen kan ha inverkan på Lommas kommuns planering av ny gymnasieskola.

9. Samverkansavtal

Det är viktigt att poängtera det är Lomma kommuns ansvar att erbjuda kommunens ungdomar en gymnasieutbildning. Detta är tydligt enligt skollagen och vidare än vad som gäller för mottagandet av elev utanför hemkommunen. För att en kommun ska kunna erbjuda gymnasieutbildning till sina elever så behöver det finnas ett samverkansavtal om hemkommunen inte själv anordnar gymnasieutbildning. Så

som lagen är formulerad så förutsätts det att det finns ett samverkansavtal om kommunen inte anordnar gymnasieutbildning. Vilka utbildningar som erbjuds och antalet platser på dessa ska också så långt det är möjligt anpassas med hänsyn till ungdomarnas önskemål enligt skollagen 15 kap. 30 §.

För mottagande till gymnasieskolans nationella program som anordnas av offentlig huvudman som börjar första läsåret skiljer man enligt skollagen på antagning i första respektive andra hand. I första hand tas de behöriga elever emot som är hemmahörande i kommunen eller inom samverkansområdet enligt skollagen 16 kap. 43 §.

I samverkansavtal för gymnasieskolan i Skåne (reviderat 2010) ingår 26 kommuner och tre gymnasieförbund. Målsättningen med avtalet är att stärka och utveckla hela området till en attraktiv gymnasierregion. Syftet med avtalet är att möjliggöra för sökande till årskurs 1 att få sitt förstahandsval av program och skola tillgodosett samt att fritt få välja mellan de program som erbjuds inom samverkansområdet. Avtalets samverkansområde utgörs av avtalskommunerna vad avser antagning till årskurs 1 för samtliga nationella program. Inom samverkansområdet finns en gemensam webb där samtliga utbildningar och skolor presenteras och varje år ges det ut en katalog med samlad information. Inom samverkansområdet finns sex delregionala antagningskanslier och ett gemensamt antagningssystem som förvaltas av Skånes Kommuner (tidigare Kommunförbundet Skåne).

I skollagen 16 kap. 44 § framgår att de som är behöriga sökande tas emot i första hand om de sökt till ett nationellt program eller till en nationell inriktning som börjar det första läsåret och är hemmahörande i en kommun som inte erbjuder den sökta utbildningen. De som väljer att söka till gymnasieskolor i kommuner utanför samverkansområdet, blir andrahandsökande vilket innebär att de erbjuds den utbildning de sökt i mån av plats enligt Skollagen 16 kap. 47 §.

Ungdomarna i Lomma kommun söker fritt som förstahandsökande till samtliga gymnasieskolor inom samverkansområdet. Huvuddelen av Lomma kommuns gymnasieelever väljer att studera på gymnasieskolorna i Lunds kommun. Lomma kommun köper således samtliga utbildningsplatser till gymnasieskolan av externa utbildningsarrangörer.

10. Risk- och konsekvensbedömning

Förvaltningen har gjort en risk och konsekvensbedömning vad avser möjliga oönskade effekter vid etablering av en ny gymnasieskola i Lomma kommun. I risk- och konsekvensbedömningen har förvaltningen identifierat några risker som bedömts som särskilt viktiga att lyfta fram. Aktuella risker har sedan analyserats och bedömts utifrån sannolikhet att risken ska inträffa och konsekvenser om risken inträffar. Värdena i analysen multipliceras med varandra. Risken bedöms som låg för värden mellan 1 – 3, medel mellan 4 – 8 och kritisk från nio.

	Sannolikhet	Konsekvens	Möjligheten att hantera oönskad effekt
4	Mycket stor	Allvarlig	Mycket goda
3	Stor	Kännbar	Goda
2	Liten	Lindrig	Små
1	Mycket lite	Försumbar	Mycket små

Tabell: Bedömningskriterier som är utgångspunkt i riskanalysen.

Till respektive risk har en plan för konsekvenshantering kopplats. I planen definieras åtgärder vid oönskad effekt. Riskbedömningen nedan utgår ifrån att kommunen själv bygger lokaler för gymnasieskolan och bedriver verksamheten i egen regi.

Risk/Möjlig oönskad effekt/ Vad kan gå fel	Sannolikhet (1-4)	Konsekvens (1-4)	Riskbedömning (1-12)	Möjligheten att hantera oönskad effekt	Åtgärder vid oönskad effekt
Elevvolymen avviker från utredningens prognos.	2 Liten	4 Allvarlig	8 Medel	2 Små	Anpassa personalorganisationen/ programstrukturen.
Svårt att rekrytera behöriga lärare.	3 Stor	4 Allvarlig	12 Kritisk	2 Små	Anpassa personalorganisationen/ programstrukturen.
Fristående/ kommunala huvudmän planerar för fler utbildningsplatser	3 Stor	3 Lindrig	10 Medel	2 Små	Omprövning avseende etableringen av gymnasieskola i Lomma kommun.
Anbuden för att bygga skolan är högre än kalkylen.	2 Liten	3 Kännbar	6 Medel	3 Goda	Omprövning avseende etableringen av gymnasieskola i Lomma kommun.
Ingen kompetens för att driva processen etablering av gymnasieskola på förvaltningen.	3 Stor	2 Lindrig	6 Medel	3 Goda	Rekrytera aktuell kompetens

Tabell: Riskanalys, bedömning av hanteringsmöjlighet samt åtgärder vid oönskad effekt.

Utredningens risk- och konsekvensbedömning visar att den största risken vid etablering av en ny gymnasieskola är att inte kunna rekrytera behöriga och kompetenta lärare. Den viktigaste faktorn för kvalitet i utbildningen är lärarkapaciteten. Sverige har redan idag en kompetensförsörjningskris som kommer att förvärras de kommande åren, gymnasielärare är extra svårt att rekrytera. Dessutom har Lunds gymnasieskolor och de kommunala gymnasieskolorna i Malmö en lång historia med fokus på kunskap, kvalitet och hög efterfrågan på plats. En annan allvarlig risk är att de kommunala och fristående huvudmännen i grannkommunerna bygger ut med så många utbildningsplatser att det istället för brist på platser blir ett underskott på platser. Åtgärden blir då att överväga en omprövning av beslutet att etablera en gymnasieskola i Lomma kommun.

11. Beslutsprocess

Besluts-ordning	Beslut	
1	Barn- och utbildningsnämnden (BUN) gör utredning som beskriver förutsättningar och möjligheter.	BUN
2	BUN definierar lokalinvesteringen i lokalbehovsplan.	BUN
3	Investeringsplaneringsgruppens (IVP) bedömer när aktuell investering kan göras.	IVP
4	IVP:s förslag överlämnas till kommunstyrelsens budgetberedning.	IVP
5	BUN gör förslag till drifts- och investeringsbudget.	BUN
6	Budgetberedningen överlämnar budgetförslag till kommunstyrelsen (KS) och kommunfullmäktige (KF).	KS
7	KF tar beslut om drift- och investeringsbudget	KF

Ovan redovisas processen för att bygga en gymnasieskola i Lomma som identifierar nödvändiga beslut, i vilken ordning de kommer och i vilken beslutsinstans de ska fattas.

12. Sammanfattning

Nämnden har lyft fram följande frågeställningar:

- Vilka övergripande lärdomar har omkringliggande kommuner dragit av att starta en kommunal gymnasieskola?
- Vilka övergripande lärdomar har omkringliggande kommuner dragit av etableringar av fristående gymnasieskolor?
- Hur ser efterfrågan på en gymnasieplats i Lomma kommun ut bland kommunens högstadiееlever?
- Vilken profil/inriktning skulle vara lämplig?
- Vilken storlek (antal elever) rekommenderas för att nå en god kvalitet och ekonomi?
- Var bör skolan placeras med hänsyn tagen till attraktionskraft och genomförbarhet?
- Vilka ekonomiska risker bedöms föreligga?
- Utredningen tar ej ta ställning i huvudmannafrågan utan snarare vara öppen för olika alternativ?

Lärdomar från andra kommuner

Erfarenheterna från de fyra gymnasieproducerande kommunerna är att profilen, verksamhetsidén eller skolans identitet är enormt viktigt för eleverna när de ska välja gymnasieskola. En av de intervjuade kommunföreträdarna säger att skolans profil måste svara på den frågan alla ungdomar ställer sig, vad kan den här skolan ge mig. Även läget är viktigt. Samtliga av de intervjuade förordar central placering.

Storleken på skolan råder det lite delade meningar om, men minimivån ligger på 600 - 700 elever när skolan är fullt utbyggd. Anmärkningsvärt är att Lund, som har skolor med stora elevvolym, har betydligt fler elever per klass än de mindre kommunerna med mindre total elevvolym. Det skiljer mycket mellan Svedalas 16 - 24 elever per klass och Lund med en klasstorlek på 30 - 32 elever.

Samtliga gymnasieproducerande kommuner är överens om att det är viktigt att börja planeringen i tid vid nyetablering. 3 - 4 års planeringstid behövs innan skolans drifts start. Betonas gör att vid planeringen får inte byggnadens konstruktion ta över miljöerna för lärande samt skolans logistik. Undervisningen måste vara i fokus vid planeringen av den nya skolan. Samtliga intervjuade är överens om att uppbyggnadsskedet är dyrt. Det går inte att fördela ut risken i uppbyggnadsskedet i priset, det blir då

alldeles för dyrt i förhållande till priserna på samma program hos de andra gymnasieproducerande kommunerna.

Samutnyttjande av lokaler lyfts fram av samtliga intervjuade, lokalkostnaderna måste vara effektiva för att det ska vara möjligt att attrahera och rekrytera behöriga lärare anser företrädarna för gymnasieskolorna i grannkommunerna.

Efterfrågan på gymnasieplatser

Förvaltningens analys visar att det finns behov av ett ökat antal platser i gymnasieskolan fram till år 2030, sedan planar behovet ut. Hur omfattande platsbristen kommer att vara är svår att säga. Kommer Malmö att kunna leverera tre nya gymnasieskolor med 3000 platser fram till 2026 – 27? Hur kommer de fristående gymnasieskolorna att agera när efterfrågan ökar?

När det gäller hur efterfrågan på en gymnasieplats i Lomma kommun ser ut bland kommunens högstadieelever, visar data att cirka 80 procent av eleverna väljer högskoleförberedande program och omkring 20 procent väljer yrkesförberedande program. Siffrorna i Lomma skiljer sig åt från grannkommunerna och riket som helhet där en betydligt mindre andel väljer studieförberedande program.

En samlad bedömning är att en eventuell gymnasieskola kan avlasta efterfrågan i samverkansområdet som helhet, i huvudsak Lomma kommuns grannkommuner. Det finns även ett stort behov i samverkansområdet av gymnasieplatser för elever med neuropsykiatrisk funktionsvariation (NPF).

Program och storlek

Förvaltningen bedömer att en ny gymnasieskola i Lomma kommun bör erbjuda högskoleförberedande program eftersom det är de program som i huvudsak efterfrågas av elever i närliggande kommuner och än mer från elever folkbokförda i Lomma kommun. De intervjuer som genomförts med mellan- och högstadieelever visar också önskan om en traditionell gymnasieskola med högskoleförberedande program, eventuellt med inriktning mot idrott samt media. Förvaltningen ser därför att gymnasieskolan bör organiseras med totalt fyra nationella program; naturvetenskaps-, samhällsvetenskaps-, ekonomi-, och teknikprogrammet.

Organisationen med de treåriga programmen kommer totalt utbyggd vara 34 klasser. I förvaltningens bedömning finns cirka 26 elever i varje klass samt i den fyraåriga NPF-utbildningen planeras cirka 12 elever erbjudas utbildning per årskurs. Detta innebär att skolan kommer att ha omkring 830 utbildningsplatser, när organisationen är fullt utbyggd efter 4 - 5 år sedan start.

Profil, inriktning, verksamhetsidé är mycket viktigt har företrädare för de gymnasieproducerande kommunerna lyft fram i sina svar, den ska synas i verksamheten och generera en god känsla hos potentiella elever. Profilen kan dock inte bestämmas ovanifrån utan måste växa fram i dialog mellan ledning, personal och potentiella elever. Vid placering i Alnarp förefaller det ligga nära till hands att inrikta sig på hållbarhetsfrågor och företagsamhet eftersom SLU har kunskap på området samt en vilja till samarbete med en nyetablerad gymnasieskola. Utredningen kommer inte att föreslå någon profil utan vill endast framhålla att en profil är nödvändig som verktyg för attraktionskraft både för elever och personal.

Lokalisering

I utredningen har två alternativa lokaliseringar bedömts som möjliga – Alnarp och samlokalisering med nytt kommunhus i Lomma centrum. Det som talar för en etablering av gymnasieskolan i Alnarp är att förutsättningarna för samverkan med Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) underlättas genom närheten. Flera möten med företrädare för SLU har ägt rum och de ser positivt på samverkan med en gymnasieskola med fokus på hållbarhet och Ung Företagsamhet (UF).

De intervjuer som genomförts med mellan- och högstadieelever visar att det finns önskemål om central lokalisering med närhet till caféer, restauranger och butiker. Intervjuerna med företrädare för närliggande kommuner bekräftar bilden av att läget är viktigt och att det är ett centralt läge som gäller. Detta talar för

en lokalisering i Lomma centrum. Vidare talar den ekonomiska kalkylen för en lokalisering i centrum. Orsaken till skillnaden i investeringsvolym är i huvudsak att alternativet med samlokalisering med nytt kommunhus medger samutnyttjande av lokaler för möten och undervisning, bibliotek, restaurang samt idrottshallar.

Ekonomi

Den kostnadsberäkning som gjorts i utredningen visar att en gymnasieskola för cirka 830 elever kan rekommenderas för att nå god kvalitet och ekonomi. En elevvolym kring 830 studerande ligger marginellt högre, beroende på de ca 50 eleverna på NPF-inriktningen är inkluderade i den totala volymen, än den bedömning av lämplig storlek som utbildningsansvariga i de gymnasieproducerande kommunerna har anfört.

Utredningen har specificerat vilka volymer som behövs vad gäller antalet elever (830), personal (81) och lokalkostnader (17 mnkr/per år, samlokaliseringalternativet) för att de kostnader per gymnasieplats som kommunen har under läsåret 2019/2020 ska vara oförändrade. En ekonomisk risk uppkommer vid förändring i någon av dessa variabler. Beräkningarna bygger på en fullt utbyggd gymnasieskola. Extra anslag behövs år 1 med 20 mnkr och år 2 med 8 mnkr. Om inte elevvolymen är fullt utbyggd år 3 eller de kommande åren krävs det även extra anslag tills elevvolymen är fullt utbyggd.

Utredning och kartläggning

Den statliga utredningen, "En modell för planering och dimensionering av gymnasial utbildning" har nyligen avslutat remissförfarandet. De viktigaste förslagen i utredningen är;

- Programutbudet i gymnasieskolan bör planeras utifrån både elevernas efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Därför föreslås att Skolverket tar fram ramar för programutbud. Ramarna ska ange antalet platser som ska erbjudas inom varje samverkansområde.
- Det behövs en samverkan, samordning och planering mellan kommunerna för att resurserna ska kunna användas effektivt.
- Kommunerna inom samverkansområdet föreslås även komma överens om gemensamma prislistor.

De skånska kommunerna är kritiska till att staten är bättre rustad att lösa dimensioneringsfrågan jämfört med kommunerna som har ansvaret idag. Elever inom samverkansområdet har möjlighet att söka fritt till samtliga gymnasiala utbildningar inom området, såväl kommunala som fristående.

För att föregripa den statliga inblandningen i kommunernas planering av gymnasieutbildning har förvaltningscheferna beslutat om en kartläggning av antalet gymnasieplatser samt efterfrågan på gymnasieplatser i Skåne. Målsättningen är att med utgångspunkt i genomförd kartläggning samordna och effektivisera utbildningsutbudet i Skåne. Kartläggningen är ännu inte avslutad.

Samverkansavtal

Om det nuvarande samverkansavtalet skulle sägas upp och inte ersättas av något nytt kommer Lomma kommuns elever även i fortsättningen att vara förstahandssökande till Lunds kommuns gymnasieskolor. Vid etablering av en ny gymnasieskola i Lomma kommun utan samverkansavtal kommer eleverna från Lomma att vara andrahandsökande om de väljer program på gymnasieskolor i andra kommuner som erbjuds på gymnasieskolan i den egna kommunen.

Om Lomma kommun etablerar en egen gymnasieskola så bör den ingå i ett samverkansområde som regleras i ett samverkansavtal, antingen det nuvarande eller ett annat samverkansavtal som omfattar kommuner mer närliggande i Skåne sydväst. Samverkansavtalet behövs för att elever i närliggande kommuner ska vara förstahandssökande till Lomma kommuns gymnasieskola och för att elever folkbokförda i Lomma kommun även i fortsättningen ska vara förstahandssökande till Lunds gymnasieskolor eller gymnasieskolor i andra kommuner.

Risk- och konsekvensbedömning

Utredningens risk- och konsekvensbedömning visar att den största risken vid etablering av en ny gymnasieskola är att inte kunna rekrytera behöriga och kompetenta lärare. Den viktigaste faktorn för kvalitet i utbildningen är lärarkapaciteten. Den överskuggar alla andra faktorer, lokaler, skolledning, stödresurser med mera. Behörighet är miniminivån, tillkommer gör lärarkapacitet i form av engagemang, relationsbyggande, ledarskap samt vetenskapligt förhållningssätt.

Sverige har redan idag en kompetensförsörjningskris som kommer att förvärras de kommande åren, gymnasielärare är extra svårt att rekrytera. Dessutom har Lunds gymnasieskolor, men även de kommunala gymnasieskolorna i Malmö som har en lång historia, starka varumärken med fokus på kunskap, kvalitet och bildning.

Beslutsprocess

Utredningen beskriver beslutsprocessen vid planering av en ny gymnasieskola. Processen är likartad den som följdes vid beslut om att Lomma kommun ska starta grundsärskola i egen regi och uppföra en byggnad att bedriva verksamheten i.

13. Slutsatser

Det finns behov av fler gymnasieplatser i Skåne Sydväst som en följd av att kommande elevkullar är betydligt större än tidigare. Fram till år 2030 ökar ålderskategorin 16 – 18 år med drygt 5 000 ungdomar. I Lomma kommun växer andel ungdomar i kategorin med 300. Hur många ytterligare gymnasieplatser som grannkommunerna, Malmö, Lund och fristående gymnasieskolor, kommer att växa med fram till år 2030 är svårt att bedöma. Men tydligt är ändå att de gymnasieplatser som nu planeras i grannkommunerna inte tillgodoser den prognostiserade efterfrågan.

Erfarenheterna från grannkommunerna är att etablering av ny gymnasieskola kräver minst 600 – 700 elever för att vara kostnadseffektiv. Utredningens ekonomiska kalkyl pekar på en elevvolym på 830 platser som en konsekvens av att kostnaden per elev ska vara jämförbar med de kostnader som Lomma kommun har under läsåret 2019/2020. Kalkylen bygger då på en fullt utbyggd gymnasieskola. Under uppbyggnadsskedet 3 – 5 år krävs ytterligare investeringsmedel som bedöms inte möjlig att lägga på priset per utbildningsplats.

Utredningen förordar att gymnasieskolan ska erbjuda studieförberedande program, naturvetenskaps-, samhällsvetenskaps-, ekonomi-, samt teknikprogrammet. Det ställningstagandet baseras på att efterfrågan på dessa program är hög i Lomma, men även i våra grannkommuner. Eleverna efterfrågar dessutom en ”traditionell skola” med engagerade lärare.

Skolans profil lyfts fram som mycket viktig för attraktionskraften av samtliga intervjuade för de gymnasieproducerande kommunerna. Profilen ska skilja ut sig från andra gymnasieskolor i grannkommunerna och ge potentiella elever en känsla av att den kan bidra till deras personliga utveckling, mening och identitet.

Läraryrsörjningen är den avgörande faktorn för kvaliteten i utbildningen. Lomma kommun har gott rykte som skolkommun. Utbildning är ett politiskt prioriterat område i kommunen, fokus på kunskap och lärande med behöriga och kompetenta lärare och skolledare.

De gymnasieproducerande kommunernas företrädare pekar på att ett centralt läge är viktigt vid etablering av en ny gymnasieskola. Det stöds av elevernas intervjusvar om önskemål av centralt läge, lätt att ta sig till med kollektivtrafik samt närhet till restauranger och caféer. Lokalisering av gymnasieskolan samordnad med nytt kommunhus stöds av möjligheterna till ett effektivt samutnyttjande av lokaler och därmed en betydligt mindre investeringskostnad. Intervjuerna med företrädare för de

gymnasieproducerande kommunerna lyfter också fram samutnyttjande av lokaler som en kostnadseffektiv lösning.

Etablering av en ny gymnasieskola i Alnarp kan genom närheten underlätta samverkan med kommunens universitet, SLU, inte minst kring framtidsfrågor som hållbarhet och företagande.

Förvaltningen har ingenting att erinra om en eventuell gymnasieskolas huvudmannaskap. Om en huvudman för en fristående gymnasieskola vill etablera sig i kommunen krävs ett tillstånd från Skolinspektionen. Kommunen får avge ett yttrande som underlag till myndighetens beslut. Ännu har ingen fristående huvudman ansökt om ett sådant tillstånd.